

КЛЪСТЕР ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ ПЛОВДИВ И КЛЪСТЕРИЗАЦИЯ НА КЛЪСТЕРИТЕ

Асен Рахнев¹, Юлий Славов², Николай Павлов³

^{1,3} Факултет по математика и информатика, Пловдивски университет, България

² Клъстер „Зелена синергия“, България

¹ dean-fmi@uni-plovdiv.bg

THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY CLUSTER PLOVDIV AND CLUSTERIZATION OF CLUSTERS

Asen Rahnev¹, Yuliy Slavov², Nikolay Pavlov³

^{1,3} Faculty of Mathematics and Informatics, University of Plovdiv, Bulgaria

² Green Synergy Cluster, Bulgaria

¹ dean-fmi@uni-plovdiv.bg

Abstract. *This paper presents the information and communication technology cluster Plovdiv – ICT Cluster Plovdiv. The paper emphasizes the importance of cooperation in contemporary business environment as a means to fulfill the company mission. The goals of the ICT Cluster Plovdiv are clearly defined, as well as the chosen means to achieve them. In future, founders of ICT Cluster Plovdiv envision a broader scope of cooperation with economic subjects and organizations from other geographical regions, this achieving “clusterization” of clusters.*

Key words: ICT, cluster, Plovdiv

Въведение

Понятието Клъстер се появява активно в практиката през последните двадесетина години. Неговият генезис се открива в твърде високото напрежение, което години наред владее главните центрове на световната икономика. Възникват предложения, водещи към решения, различни от свръх нарастналите индустриални мастодонти. В такава ситуация логично е очакването някъде да се появи отдушник, маломерните стопански субекти да потърсят „гълтка въздух“, като се огледат към себеподобните и стъпят на по-благородни пътища за стопански просперитет.

За да стигнем до определението за Клъстер*, нека първоначално се замислим какво не е той.

- Клъстерът не е холдинг, защото за тази структура е характерно наличието на едно дружество-майка и под него, няколко дъщерни фирми, силно зависими от центъра. Разпределението на собствеността е подчинено на същата рамка – определяща част в „майката“ и доста по-ограничени и дори управлявани от

* Клъстерът (от английски грозд, чепка) е мрежа от независими стопански субекти, свързани или допълващи се с предмета на дейност, развили в себе си и в дейността си готовността и уменията да работят „рамо до рамо“ с партньори и, по възможност, географски концентрирани.

„горе” капитали, които са на дирижирано ползване основно за дейността на „дъщерите”.

- Клъстерът не е кооперация, защото тази структура представлява доброволно сдружение на собственици, които обединяват себе си и собствеността си, с цел по-ефективна експлоатация на имуществото и по-благоприятни резултати.
- Клъстерът не е картел, защото тази структура се стреми към обхващане, обсебване и спекулативно притискане на пазара, качество, което не е нито сред целите, нито е по възможностите на клъстера.
- Клъстерът не е браншова организация, защото не е задължително условие в състава му да влизат структури само от един и същи отрасъл.

Още в средата на миналия век в Европа се наблюдава интересна картина: Преди излизане във ваканция, магазинерите замазват с вар витрините си, вероятно от съображения за сигурност, и поставят табелки с надписи:

*Ваканция от 1ви до 31ви август.
Мои скъпи клиенти, моля, пазарувайте от магазина
на съседната улица „Либерте”.
Очаквам ви отново на 1ви септември при мене.*

Това е класически пример за клъстерско мислене, без тези хора да са имали каквато и да е представа за образуването на клъстер. За да осигури най-подходящи условия на клиентите си, от които зависи неговият стопански просперитет, по време на ваканцията магазинерът изпраща клиентите си при конкуренцията. Предишният летен месец се е наблюдавала обратната схема. Цикълът се повтаря всяка година. Взаимодействието е съвсем простичко, но е пропито от логика и разум и се изпълнява при неписаните условия, че коректността е задължителна и груби конкурентни прояви са недопустими. Конкуренцията си е конкуренция, но взаимодействия не са изключени.

За първи път през 1990 г. темата за клъстера намира място в публикация на проф. Майкъл Портьър от Харвардския университет (Porter, M. E, 1990), който дава и първата дефиниция: „Географски свързана концентрация от сходни, взаимнообвързани или допълващи се фирми с активни канали за делови взаимоотношения, комуникация и диалог, които ползват обща специализирана инфраструктура, пазари на труд и услуги, и са изправени пред общи възможности за развитие и заплахи“. Подобна дефиниция дават и други автори (Fallah, H., 2005).

Целта е да се постига по-ефективно концентриране на ресурси за подобряване на конкурентоспособността във възможно най-много сфери на дейност и разширяване на спектъра от ресурси на всеки отделен участник. По този начин се създават възможности за организиране на група производители – юридически лица, еднолични търговци и физически лица, около един или няколко обединяващи ги продукти или услуги, които да бъдат привлекателни за инвеститори (Cortright, J, 2006).

ИКТ Клъстер „Пловдив“

„Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” е организиран на технологично пазарен и географски принцип (Hongbo Tu, 2011). Той обхваща основно фирми в областта на информационните и комуникационните технологии. Към него са привлечени, както фирми в областта на информационните и комуникационните технологии, така и научни, обучаващи и приложни звена, и представителни организации на бизнеса и местната власт.

„Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” се учредява със следните цели:

1. да работи за подобряване на условията за достъп и употреба на информационните и комуникационни технологии на територията на област с административен център гр. Пловдив;
2. да провежда инициативи за разширяване участието на Пловдив в световните информационно-технологични пазари;
3. да реализира проекти, свързани с популяризиране и осъществяване на ползите на информационните и комуникационни технологии в малките и средни предприятия от другите сектори на икономиката;
4. да подпомага развитието и популяризирането на човешкия капитал на България в областта на информационните и комуникационни технологии (ИКТ);
5. да съдейства за увеличаване на съвместните инициативи и дейности на участниците в Българското ИКТ общество;
6. да подпомага подсигуриването на адекватно и съвременно държавно управление чрез стимулиране на връзките на публичния с частния и обществен сектор;
7. да привлича и интегрира университетите за постигане целите на сдружението;
8. да защитава интересите на регионалните фирми при държавни и обществени поръчки;
9. да увеличава интереса на подрастващите към информационните технологии;
10. да участва в национални и международни организации и сдружения със сходни цели;
11. да превърне Пловдив в един от основните центрове на развитие на информационните и комуникационни технологии с национално и интернационално значение и мащаб;
12. да се създаде подходяща инфраструктура със съответния брой квалифицирани кадри, за да се привлекат сериозни фирми, които да изградят структури и да инвестират в региона.

„Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” ще използва следните средства за постигане на целите си:

1. осъществява широк обмен на информация с всички участници в Българското ИКТ общество;
2. насърчава интензивната комуникация и съвместните усилия между всички участници в Българското ИКТ общество;
3. стимулира развойната дейност и иновациите;
4. работи за развитието и популяризирането на човешкия капитал на България в областта на ИКТ и изгражда връзки между образователните и бизнес структури;

5. работи в партньорство с централната и местна власт и с всички участници в Българското ИКТ общество;
6. работи с потенциални инвеститори и българите в чужбина;
7. организира съвети, бордове, срещи, лекции, семинари и други форуми за обмен на идеи;
8. популяризира тенденциите за развитие в областта на информационните и комуникационни технологии.

Членство в клъстера

Организацията на клъстера е преобладаващо хоризонтална и е дело на свободни и равноправни бизнесмени. Препоръчва се една от фирмите да поеме формалното управление, по-скоро координацията, а не ръководството. Касае се до адрес, офис, параметри за контакти, представително лице. Твърде привлекателен за приложение е ротационният принцип за определяне на лицето, което ще представя клъстера. Създава се едно малобройно (от 1-2 души) административно тяло, което генерира темите, представляващи определен интерес, изпълнява външната и вътрешна комуникация и координира взаимоотношенията.

Докато в количеството на фирмите, сдружени в клъстера, може да се варира и да се противопоставят обосновки за различен техен брой, то за внимателния подбор на кандидатите всякакви спорове са неприемливи. Много важно е да се определят критериите за членство, които по същество се отличават от прилаганите при съставянето на други стопански общности. В основата на успешното изграждане и утвърждаване на клъстера стои онова позитивно отношение на участниците към общуването в дейността, към работа на принципа „рамо до рамо”, към по-висока степен на споделяне и доверие, качества, които днес обаче, в бизнес средите се оценяват като силно дефицитни. И всичко това следва да се наблюдава при гарантирана липса на всякакво посегателство спрямо свободата и независимостта на сдружителите и в крайна сметка да води до завидни икономически резултати. Вероятно, точно тези условия, прибавени към твърде странното за ежедневието ни език на наименование „клъстер” са основните предизвикателства за постоянно повишаващия се интерес към непрacticуваната широко досега и все още недостатъчно проучена структура, наречена клъстер.

Членуването в „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” е доброволно. Членове могат да бъдат търговци, научни организации и техните подразделения, технологични центрове и научни съюзи, неправителствени организации, организации на работодателите, общини и областни администрации и други, чиято дейност е в сектора на информационните и комуникационни технологии и които приемат целите и насоките за функционирането му. Членове на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” се приемат от Общото събрание. Кандидатите отправят писмена молба до Управителния съвет, който разглежда молбата задължително в едномесечен срок и внася кандидатурата за разглеждане на първото следващо Общо събрание. Приемането на членовете става с явно гласуване и мнозинство от 2/3 от присъстващите членове.

Взаимоотношенията между „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” и участващите в него членове се уреждат с Устав, вътрешните актове на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” и действащото законодателство. Членовете участват в работата на органите на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” чрез своите законни

представители или чрез други упълномощени лица. Упълномощаването се извършва в писмена форма.

Членовете на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” са длъжни да правят ежегодни имуществени вноски под формата на членски внос. Всички общини и областни администрации, които са членове на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” са освободени от задължението за заплащане на годишен членски внос и допълнителни имуществени вноски.

Управление на клъстера

Учредителите на клъстера се ръководят от принципа да се търсят най-рационалните, но леки за изпълнение решения във всяко отношение. Новото начало не трябва да внася допълнителни грижи в общия бизнес, нито да парадирва за върховенство. То има само една степен на свобода в действието си – посока към облекчаване на взаимоотношенията и постигане на най-добър ефект от сдружаването (Lämmer-Gamp, Th., Kôcker, G., Christensen, Th., 2011).

Органите за управление на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” са:

1. Върховен орган на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” е Общото събрание (ОС);
2. Управителен орган на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” е Управителният съвет (УС).

Редовно Общо събрание се провежда веднъж годишно. Извънредно Общо събрание може да бъде свикано по всяко време от УС. Общото събрание се свиква от УС. То може да се свиква и по искане на една трета от членовете на „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив”. Всеки член има право на един глас в Общото събрание.

Бъдещо развитие или клъстеризация на клъстерите

„Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” е организиран на географски принцип (Breschi, St., Malerba, Fr. 2001), съсредоточен на територията на област с административен център гр. Пловдив. Същевременно, учредителите на клъстера не желаят да изолират останалите географски области на страната, както неволно правят аналогични сдружения в други географски райони. „Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив” отсега се стреми към активно сътрудничество с други фирми от технологичния бранш, браншови организации, областни и държавни администрации, образователни институции. Само по този начин дългосрочните цели на клъстера може да бъдат осъществени пълноценно.

Благодарности

Това изследване е частично финансирано от проект НИ11-ФМИ004 към НПД на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”.

Литература

Breschi, St., Malerba, Fr. The Geography of Innovation and Economic Clustering: Some Introductory Notes, // *Industrial and Corporate Change*, vol. 10, No 4, 2001, p. 817-833.

Cortright, J. Making Sense of Clusters: Regional Competitiveness and Economic Development, // *The Brookings Institution*, 2006.

Fallah, H. Technology Clusters and Innovation. // *Current Issues in Technology Management, SATM, Issue 4*, vol. 9, 2005.

Hongbo Tu. Cluster Marketing Models and Strategies: The Implications Thereof in the Chinese High-Tech Industry, // *International Journal of China Marketing*, vol. 1(2), 2011, p. 34-44.

Lämmer-Gamp, Th., Kôcker, G., Christensen, Th. Clusters Are Individuals – Creating Economic Growth through Cluster Policies for Cluster Management Excellence, // *The Danish Ministry of Research, Innovation and Higher Education*, 2011.

Porter, M. E. The Competitive Advantage of Nations, // *Free Press*, 1990.

ICT Cluster Bulgaria. 2005. <<http://www.ictalent.org/bg/>>